

تفسیر نور هدایت و

ولایت (سوره حمد)

روح الله ابراهیمی

شابک : 978-964-6388-94-9

شماره کتابشناسی ملی : ۳۹۵۲۱۸۱

عنوان و نام پدیدآور : تفسیر نور هدایت و ولایت (سوره حمد) / روح‌الله ابراهیمی.

مشخصات نشر : قم: نهالوندی، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری : ۵۲۸ ص.

موضوع : تفاسیر (سوره فاتحه)

موضوع : تفاسیر شیعه — قرن ۱۴

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۱۸

رده بندی کنگره : الف/۱۲/۱۰۲BP۱۰۲ت۱۷BP۱۰۲ ۱۳۹۴

سرشناسه : ابراهیمی، روح‌الله، ۱۳۴۵ -

وضعیت فهرست‌نویسی : فیا

نام کتاب: تفسیر نور هدایت و ولایت (سوره حمد)

مؤلف: روح‌الله ابراهیمی

ناشر: نهالوندی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

۹	مقدمه
۱۱	جایگاه «بِسْمِ» در قرآن
۲۸	متعلق بسم الله
۳۳	پنج عضو آیه بسم الله
۴۶	بِسْمِ الله در روایات
۴۷	باء بسم الله به معنای انس گرفتن
۵۷	فاتحه الکتاب
۵۸	مراتب اسم
۷۳	سیر تاریخی اسم «الله»
۷۵	لفظ الله، از نظر لغوی
۷۶	الله در روایات
۷۸	الله از نگاه ذوقی و عرفانی
۸۵	فیض اقدس و فیض مقدس
۹۰	«الرَّحْمَنُ» و «الرَّحِيمُ»
۹۱	رحمن و رحیم در روایات
۹۹	عرش مظهر اسم الرَّحْمَن
۱۰۰	اسم الرَّحِيم، رحمت بعد از رحمت
۱۱۰	چکیده‌ی آیه‌ی «بِسْمِ الله الرَّحْمَن الرَّحِيمُ»
۱۱۲	اسراری از حروف «الله»
۱۱۶	الحمدُ لله
۱۳۲	انواع حمد

۱۳۷	مقام محمود
۱۴۳	حمد ذاتی
۱۴۶	مراتب و صور حمد
۱۴۸	تفاوت حمد با مدح و شکر
۱۶۱	ربّ العالمین
۱۶۱	«ربّ» در لغت
۱۶۲	«ربّ» در زبان قرآن و آیین اسلام
۱۶۹	تعدد و کثرت ارباب در عالم
۱۸۳	مربیان الهی و ارباب ششگانه
۱۸۴	ربّ از اسماء خلقی
۱۸۷	جایگاه اسم «ربّ العالمین» و اسم «الرّحمن»
۱۹۲	العالمین
۲۰۱	اسم «الرّحمن» و «الرّحیم»
۲۱۰	حاملان عرش
۲۱۶	مالکِ یومِ الدّین
۲۲۱	قرائتِ مَلِک یا مالک
۲۴۰	مالک یوم الدّین در روایات
۲۴۱	تفسیر و توضیح «یوم»
۲۴۸	آشنایی با نام الدّین
۲۵۶	پاداش و عقاب در قیامت
۲۶۳	چکیده
۲۶۴	مالکیت انسان در دنیا

۲۶۶	مالکیت عرضی و طولی
۲۸۳	هر آیه‌ی سوره حمد، راه ورود به آیه بعد
۲۸۵	«ایاک نَعْبُدُ وَاِیَّاکَ نَسْتَعِیْنُ»
۲۸۶	ایاک
۲۹۱	واصل شدن به باطن آیه
۲۹۵	عبادت
۳۰۱	تقدیم مفعول بر فاعل و فاعل
۳۰۶	ایاک نَسْتَعِیْنُ
۳۰۸	توحید تکوینی و تشریعی
۳۱۱	چرا نَعْبُدُ و نَسْتَعِیْنُ به صیغه جمع آمدند؟
۳۱۷	راز کاف خطاب، آمدن از غیب به حضور
۳۲۱	استعانت در آیات دیگر قرآن
۳۲۷	نفاق و دو رویی بین گفتار و عمل
۳۲۹	حقیقت عید، مستلزم استعانت است
۳۳۰	جایگاه اسم الرحیم
۳۳۱	حضرات خمس در سوره حمد
۳۳۵	هدایت انسان توسط رحمت رحیمی
۳۳۶	خارج شدن از برزخ و دوگانگی
۳۳۷	شرک زدایی
۳۴۰	وارد شدن بر صراط مستقیم
۳۴۹	حقیقت صراط مستقیم از نگاه قرآن
۳۵۶	صراط مستقیم در روایات

۳۶۲	معنای صراط
۳۶۲	اهمیت صراط، به استقامت است
۳۶۵	سیر آیات عالم تا رسیدن به استقامت بر صراط
۳۷۳	پل صراط، تجسم حقیقت اعمال
۳۷۵	بهشت از نور و دوزخ از آتش ابلیس
۳۷۷	پل صراط برای اهل ایمان
۳۷۸	تفاوت صراط با سبیل و طریق
۳۸۱	هدایت
۳۸۱	اول: هدایت تکوینی
۳۸۶	غریزه، فطرت، عقل
۳۹۰	جایگاه عقل و نفس در هدایت
۳۹۴	دوم: هدایت تشریعی
۳۹۷	جمع همه هدایت‌ها
۴۰۰	آیه هفتم: صراط انعام شدگان
۴۰۸	صراط مستقیم، همان راه ولایت خدا
۴۱۶	رحمت رحمانی، صراط و رحمت رحیمی، مستقیم
۴۱۷	ولایت تکوینی و تشریعی عالم مختص خدا
۴۲۱	ولایت الهی، مختص چهارده معصوم
۴۲۵	از جمادات تا عرش همگی تحت نور ولایی حق
۴۳۰	ولایت عام
۴۳۳	ولایت فقیه
۴۳۶	مراحل سه گانه‌ی ایمان در صراط

رسیدن به حقیقت استقامت	۴۴۵
صراط مظهر اسم الرحمن و مستقیم مظهر اسم الرحیم	۴۴۸
رسیدن به نعمت ولایت	۴۵۱
غیر المَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لَا الضَّالِّينَ	۴۵۲
غضب شدگان و ضالین از نگاه قرآن	۴۵۴
در ابتدای امر همه گمراه بودند	۴۶۴
غضب شدگان	۴۶۹
نگاهی به روایت	۴۸۶
ضالین در آیات قرآن	۴۸۷
چکیده‌ی مطلب در باره غضب شدگان و ضالین	۴۸۹
معنای خشم و غضب خدا	۴۹۱
عامل ضلالت نصاری	۴۹۹
غضب گویای نکاتی است	۵۰۵
برائت از دشمنان	۵۰۷
اصحاب یمین و اصحاب شمال	۵۰۹
غضب خدا نیز از رحمت اوست	۵۱۲
مراتب هفت گانه‌ی حمد	۵۱۳
حضرت فاطمه زهراء علیها السلام ، مقام جمعی عالم	۵۲۰
نگاهی به اعراب سوره حمد	۵۲۳

مقدمه

تفسیر از «فسر» به معنای توضیح دادن، بیان کردن و کشف نمودن است و اصطلاحاً پرده برداشتن از ظواهر کلمات و بیان کردن معانی، حقایق و بطون آیات قرآن است، قرآن طی 23 سال بر پیامبر ﷺ نازل شد و اولین کسی که قرآن را اعراب گذاری و نقطه گذاری کرد، ابوالأسود دؤلی بود و به علت اینکه قرآن بزرگترین گنجینه‌ی عرش الهی و مکتوب عالم است و همه چیز عالم از امور علمی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، احکام، اخلاق، عبادات، سیاست، وعده و وعیدها، قصص و عبرتها، فلسفه و عرفان و جمیع علوم جهان را به صورت رمز و اشاره و فشرده در خود دارد، لذا کسی بدون معلم و مفسر از معانی و تفاسیر آیات آن آگاه نخواهد شد در حقیقت زبان قرآن همان زبان الهی است و این زبان را جز اهل آن یعنی چهارده معصوم ﷺ ندانند، زیرا آنان نور صادر شده از کلام خدا و قرآن کلام خداست و هر دو از یک جنس هستند و به سبب دیگر قرآن حقیقت صامت و عترت پیامبر ﷺ زبان گویای قرآن هستند، پس مفسران حقیقی قرآن همان چهارده معصوم ﷺ هستند، که نور برگزیده خداوند و لسان الله و **خليفة الله** هستند و خود پیامبر ﷺ اولین مفسر قرآن بود ولی در آن مدت کوتاه و با آن همه جنگ و مشکلات فرعنی برای بیان کردن تفسیر آیات نداشت و امامان معصوم ﷺ هم در حصر و زندان قرار داشتند ولی سعی نمودند با آن شرائط سخت و میان آن همه خفقان و محدودیت‌هایی که امثال بنی امیه و بنی عباس ایجاد کرده بودند تفسیر آیات قرآن را به افرادی لایق بیاموزند تا معارف قرآن نزد ایشان و به تدریج مردم جهان به آن دسترسی پیدا کنند. اولین کسانی که تفسیر قرآن را درویش کردند، عبدالله بن عباس بن عبدالمطلب و عبدالله بن مسعود بودند که ابتدا از محضر پیامبر ﷺ و سپس از محضر امیرالمؤمنین ﷺ به یادگیری تفسیر آیات پرداختند و به همین خاطر بسیاری از اقوال و نظرات که در کتب تفسیری آمده از ابن عباس و ابن مسعود است و بعدها علماء و دانشمندان اسلامی سعی کردند، تفسیر قرآن را از آنان بیاموزند و بلکه در زمانهای بعد شیعیان ناب و برگزیده در مکتب ائمه ﷺ به یادگیری بیشتر و دقیقتر تفسیر آیات قرآن و تدوین و نوشتن آن پرداختند و اولین کسی که کتاب تفسیر نوشت سعید بن جبیر صحابی مخلص امام سجاد ﷺ بود و بعدها افراد دیگری با استفاده از روایات به بیان تفسیر آیات قرآن پرداختند؛ ولی قرآن، بحری عمیق و گنجی بی پایان است، که هرچه در آن غواصی کنیم باز به پایان آن نخواهیم رسید؛ زیرا همه چیز عالم در قرآن جمع است، همانطور که اهل بیت جامع تمام

مراتب عالم هستند و همه علوم و معارف در وجود آنان نهفته است، و عجیب‌تر اینکه همه قرآن در سوره حمد جمع است، که بیان آن خواهد آمد و از همین نکته، عظمت قرآن را می‌توان فهمید، که خداوند در این هفت آیه سوره حمد، همه چیز را به طور فشرده جای داد و این سوره و گنج عظیم را به حضرت محمد ﷺ عطا نمود، همانطور که کتاب مبین را به آن حضرت عطا فرمود، تا مفسر و زبان گویای قرآن باشد، امام موسی بن جعفر ﷺ در باره «الکتاب المبین» فرمود: «منظور از کتاب مبین و گویا امیرالمؤمنین ﷺ است.» یعنی خداوند با نزول قرآن و فرستادن اهل بیت به میان مردم، همه چیز را در دسترس آحاد انسان قرار داد تا انسان‌ها هیچ کمبود و عذر و بهانه‌ای برای دست یافتن به هدایت و سعادت ابدی نداشته باشند. بنابراین مفسران حقیقی قرآن اهل بیت هستند و هر کس تفسیر قرآن را از آنان گرفته باشد به صواب رفته و لی هر کس به رأی خود یا خلاف آنان رفته باشد از حقیقت قرآن منحرف و دور شده است، ان شاء الله خداوند توفیق درک و معرفت تفسیر آیات قرآن و عمل به آن و توفیق بیان کردن و کتابت و نشر آنها را در جهان به ما عطا نماید و امیدواریم این قابلیت را داشته باشیم که بتوانیم تفسیر قرآن را از زبان اهل بیت ﷺ به خوبی دریافت نمائیم و با قلم و زبانی گویا و موجز و جامد و مستدل در اختیار مشتاقان و مردم جهان قرار دهیم.